

9/6 Antisemitism i USA

IFLERA under den senaste tiden utgivna skrifter har antisemitismen i USA blivit grundligt belyst. Vid sidan av de många unionella och statliga utredningarna märkes Laura Hobsons "Gentleman's Agreement", en skildring i romanform av antisemitismens psykologiska och sociala verkningar, Bruce Bliven redogörelser i den radikala tidskriften "The New Republic" och främst Carey McWilliams nyss publicerade arbete "A Mask for Privilege: Antisemitism in America".

Den amerikanska antisemitismen är så gott som uteslutande "privat" i den meningen att den kommer till uttryck i enskilda personers och organisationers handlande; den färgar icke lagstiftningen, som tvärtom, särskilt under senare år, på olika sätt vänder sig mot all särbehandling av judar. På skilda sätt diskrimineras emellertid judarna: dessa vägras anställning, de får inte bli medlemmar av exklusiva klubbar och andra sammanslutningar, endast ett begränsat antal judar mottas vid de privata universiteten, en del hotell, pensionat och badorter är reserverade för "kristet klientel", inom vissa bostadsområden kan enligt kontrakt försäljning eller uthyrning till judar inte komma i fråga. Bakgrunden till dessa åtgärder är en antisemitisk propaganda som varit verksam trots att den nästan aldrig finner väg till ledande politiker eller tongivande pressorgan. Omkring 1920 utkom flera kvasivetenskapliga arbeten om de anglosachsiska och nordiska "rasernas" företräden, och vid samma tid startade Henry Ford en hets mot judarna, som han först åtskilliga år senare avbläste och beklagade. Efter Hitlers maktövertagande blev antisemitismen ett vapen i händerna på nationalistiska

och halvnazistiska riktningar. Påståendet att judarna drev USA in i kriget var rätt gångbart innan kriget kom och det i stället blev naturligt för extremister och hetsare av olika slag att kasta sig över dem som inte var tillräckligt entusiastiska för kriget.

Antisemitismens första tydliga framträdande i USA kan, skriver McWilliams, dateras till sommaren 1877, då den aktade bankiren Joseph Seligman, amerikansk medborgare men av rysk-judisk börd, avvisades från det eleganta Grand Union Hotel i den tidens mondaraste badort, Saratoga Springs. Sedan dess har tendensen att diskriminera judarna i stort sett varit i stigande, särskilt markerad efter första världskriget — immigrationslagen av år 1924 avsåg icke minst att hindra judar, då den fastställde den tillåtna immigrationen från östra Europa till ett minimum — och sedermera efter nazismens seger i Tyskland.

Varpå beror den amerikanska antisemitismen och dess speciella utformning? Att just judarna blir föremål för förföljelse sammanhänger med gamla fördomar som inte är egendomliga för USA. Men att rörelsen där blivit stark under senare tid och fått en i viss mån särpräglad karaktär kräver förklaring. En av orsakerna är helt enkelt den judiska befolkningens snabba tillväxt. År 1790 fanns två tusen judar i USA, ungefär 1 pro mille. År 1880 var antalet 250.000. Sedan började den verkligt stora judiska immigrationen, särskilt av mindre välställda och kulturellt lågstående östjudar. Under tiden 1880—1910 kom 1,5 miljoner judar till USA från Ryssland, Rumänien och Österrike. Det totala antalet judar i USA är nu 4,5 miljoner, eller över tre procent av befolkningen.

De former antisemitismen tar visar att den särskilt framträder inom de högre socialgrupperna. Opinionsundersökningar visar också att oviljan mot judar är störst inom dessa grupper och relativt låg bland de fattiga. Detta sammanhänger utan tvivel med att judarna själva är starkast representerade inom över- och mellanklasserna. Inom handeln är judarna tre gånger så många som deras andel av befolkningen ger vid handen, och liknande är situationen inom de fria yrkena; däremot är blott en procent av judarna — mot 17,5 procent av befolkningen i dess helhet — jordbrukare. Den judiska folkgruppen är koncentrerad till nordösterns storstäder; i Södern och Västern finns över huvud få judar, och ett jämförelsevis litet antal av dem är nyinflyttade.

Dessa fakta sammanhänger i sin tur med en rad mera svårutredda förhållanden. Den judiska folkgruppens sociala struktur beror säkerligen främst på att de judiska invandrarna varit bestämda av vanor och traditioner från Europa, och här har judarna — väsentligen på grund av legala restriktioner i fråga om bosättning och yrkesutövning — av ålder varit bosatta i städerna och i stor omfattning ägnat sig åt handel och fria yrken. Men därjämte har den amerikanska antisemitismen

varit av betydelse. Den har tenderat att driva de bildade judarna till fria yrken, och den har inom handeln och industrin så att säga trängt ut judarna i periferin. På ett mycket intressant sätt påvisar Mc Williams att judarna inom de gamla fina branscherna — bankväsen, tung industri, sjöfart, järnvägar, biltillverkning — är tillämpligt svagt företrädade, men däremot har en stark ställning inom branscher som är relativt nya och från början kännetecknats av stora risker (film, radio, nöjen, avfallsprodukter). Detta förklaras åtminstone delvis av att judarna utestängs från de mera prestigebetonade näringsgrenarna; här har icke minst den monopolisering av makt och inflytande som de förnämna klubbarnas politik innebär sin reella betydelse. Antisemitismen tränger ut judarna i mer eller mindre föraktade yrken, och sedan föraktas de ytterligare på grund av sitt yrke — sådant är McWilliams schematiska men till en viss grad sannolikt riktiga resonemang.

Därför blir antisemitismen enligt denne, liksom enligt många andra författare, "en mask för privilegiet", en metod att utestänga besvärliga konkurrenter. Särskilt i kristider, då över- och mellanklasserna känner sig hotade, blir denna form av ekonomisk-social kamp av betydelse.

Motsättningen mellan de antisemitiska handlingsmönstren inom stora folkgrupper och de amerikanska grundsatserna om tolerans och jämlikhet är uppenbar. Det privata handlandet har ofta färgats av antisemitism, medan det statliga handlandet följt de stora grundsatserna. Sålunda har USA genomgående ingripit mot jedeförföljelser i främmande länder; en studie av Adler och Margalith ("With Firmness in the Right") visar att USA i diplomatiska aktioner sedan ett århundrade uppträtt som toleransens kämpa vid jedeförföljelser i Ryssland, Rumänien, Turkiet och andra länder. Enligt samma schema har den amerikanska regeringen under senare år stött de sionistiska planerna inom och utom Förenta nationerna. En anklagelse för skenhelighet ligger här nära till hands, särskilt med tanke på att ovilja mot att ta emot judar i USA ofta förenas med hävdandet av judarnas rättighet till bosättning på annat håll. Men här som på andra håll och i andra länder är det snarare fråga om ett slags halvt omedvetna kompromisser mellan samvetet och intresset. Att samvetet inte bara får agera i internationella sammanhang frångår av den energiska kamp mot antisemitismen som ständigt föres inom USA:s gränser. Dess senaste segrar betecknas av de lagar i en rad stater genom vilka varje diskriminering av judar vid platsställning osv. förbjöds, och det domstolsutslag som förklarar i kontrakt införda förbud mot försäljning eller uthyrning av bostäder till vissa nationella eller religiösa grupper ogiltiga. På skilda vägar, upplysning, moralisk propaganda och lagstiftning, kan det här man all anledning att hoppas, den amerikanska antisemitismen bemästras.

Herbert Tingsten